

Projektrådgivningens studietur til Stockholm

10. - 13. oktober 2011

Deltagere: Susanne, Bjarne, Finn, bestyrelsen. Donna og Nina, sekretariatet.

Rapport: bidrag fra alle, Finn skrev samme.

Baggrund og oplæg til studieturen

Den øgede differentiering mellem de danske civilsamfundsorganisationer, der modtager støtte fra Danida rummer en risiko for at effektivitet vil dominere over den mangfoldighed Projektrådgivningens medlemsskare repræsenterer, og som vi ser som en kvalitet. Aid effectiveness dagsordenen skubber yderligere i den retning og konferencen i Busan, Korea vil give os en indikation af hvor det peger hen. Revisionen af vores egen civilsamfundsstrategi bliver derfor en vigtig begivenhed og prøvesten for det reelle i de fleste politikeres hyldest til mangfoldigheden og de små foreningers engagement i internationale problemstillinger. Vi har i bestyrelsen besluttet at prioritere arbejdet med revisionen af strategien og allerede på Civicus mødet i september i Canada får vi vigtige input til denne diskussion. Senere og formentlig først i 2012 vil UM igangsætte revisionsarbejdet. Når det bliver aktuelt vil vi inddrage medlemmerne i diskussionen. Som en forberedelse vil vi se nøjere på hvad der sker i Sverige, hvor der måske kan anes en polarisering mellem de forskellige CSO'er.

Mål for studieturen

Studieturen til Sverige har som mål at undersøge hvor den svenske diskussion er på vej hen siden den meget pessimistiske melding fra Forum Syd for et år siden. Her blev det skitseret at en større og større andel af de svenske bistandsmidler nu kanaliseres gennem få store organisationer. Samtidig kanaliseres flere og flere midler direkte til Syd NGO'ere¹. De små organisationer får det sværere og sværere med øgede krav til effektivitet og professionalisering og Forum Syd har råbt 'vagt i gevær'.

Studieturen vil kunne kvalificere vores diskussioner og hvis påstanden om en større polarisering og kamp om midlerne er korrekt vil det give os næring til den diskussion, som givetvis også vil komme her. Konkret og måske først når revisionen af civilsamfundsstrategien begynder.

I forbindelse med den stigende professionalisering og donorers øgede formelle krav kunne det også være interessant at undersøge den svenske diskussion om vores tillægsværdi (added value) her fra Nord. Hvorfor skal de i Syd bøvl med os og vores 'Mango' tilgang, når de kan søge og få midler direkte fra donorer? Hvad skal vi kunne for stadig at være interessante? Er der hold i påstanden om at vi sammen skal kæmpe for en mere retfærdig global dagsorden?

¹ Funding for Swedish grassroots organisations at risk, Andreas Dolk, Forum Syd i: Development Today, 9/2010

Spørgsmål:

Spørgsmålene til vores svenske kollegaer kan opsummeres i:

1. Skaber de stigende krav til effektivisering en polarisering mellem de store og små NGO'er?
2. Hindrer det mangfoldigheden?
3. Er der en skærpet 'kamp' om midlerne?
4. Hvordan ser de på vores tillægsværdis?
5. Har vi stadig noget at tilbyde?

Program

	Tirsdag den 11. oktober	Onsdag den 12. oktober
9 - 12	Forum Syd Annica Sohlstrom Katarinavagen 20, 104 65 Stockholm 08-506 370 00	Svalorna Klas Hansson Gotvagen 22A Stockholm 08-642 3248
12 - 14	Lunch	Lunch
14 - 17	Framtidsjorden Maria Palselius Tegelviksgatan 40 116 41 Stockholm Latinamerikagrupperne Tove Fraurud Tegelviksgatan 40 116 41 Stockholm 08-5569 7530	Shia Maria Lagus Liljeholms Torg 7a 117 63 Stockholm 08-462 3360 <i>Mødes på FS's kontor, da de er midt i en flytning.</i>

Referat fra møderne

Forum Syd (FS)

Møde med generalsekretær Annica Solstrøm og programchef Maria Kempe. FS er en samling af 175 medlemsorganisationer, der er 'samlet om global retfærdighed'. Rammeorganisationer er medlemmer af FS og samtidig er Forum Syd en af Sveriges 15 rammeorganisationer. Bestyrelsesformanden er folketingsmedlem for Miljöpartiet De Grøna.

FS har i alt 120 ansatte heraf ca. 50 i Sverige. Årlig omsætning på ca. 300 millioner kr. heraf ca. 195 mill. Kr. til puljen. 95 % af finansiering er fra SIDA. Resten er fra EU, medlemsbidrag og andre indtægtskabende virksomheder. For eksempel, kan enkelte personer blive "global fadder" ved at bidrage med 90 kroner om måned. Se [Privatpersoner - www.forumsyd.org](http://www.forumsyd.org)

FS har 4 funktioner:

Selvstændig bistandsaktør i Syd og Øst. Har 8 programmer i 8 lande og 4 landekontorer (Kenya, Tanzania, Cambodia og Serbien) og 2 regionalkontorer, hvor sidstnævnte kan søge egne midler fra ambassader og CS fonde.

Interessant er det, at FS i Colombia støtter en CS fond med 10 mill. Kr. i 2010

Bidragsformidler via 2 puljer. En til Syd og Øst og en Informationspulje. Har 150 millioner pr. år som i 2010 gik til ca. 200 organisationer/projekter. 52% af midlerne går til (9) programorganisationerne og 48% til resten. Informationspuljen modtager årligt ca. 50 ansøgninger. Heraf modtager 25 en bevilling. Bevillingssystemet internt består af en 'intern preparation committee' og et par senior konsulenter indenfor det relevante policy område, som ansøgningen omhandler. SIDA tager den endelige beslutning.

Bygger kapacitet: via kurser og rådgivning (eksempelvis har FS 12 kurser i efterårssemestret)

Påvirker opinion i Sverige. Med 175 medlemsorganisationer, herimellem politiske partier, kan FS ikke tage en radikal holdning. FS' rolle er at drive sagen frem, som de siger, da de ikke selv kan være skarpe på de politiske udmeldinger, samarbejder de med andre organisationer. De forsøger at skabe troværdighed ved at godt dokumentationsarbejde Eksempelvis har de udarbejdet et hæfte om 'Kapitalflugt' med to andre CSO'er. De har policy medarbejdere til det formål.

Lidt om de generelle forhold:

Ca. 1/3 af bilateral bistand kanaliseres via CS (DK 11 – 22%). Tendensen er at mere går til nødhjælp og konfliktområder. Nedskæringer i SIDA fra 700 til 500 ansatte men CS-enheden stort set undgik nedskæringer.

SIDA vil have færre og større CSOer. FS vil gerne støtte de mindre.

Tendens til øget kontrol af CSOer især fra regeringens side. Det betyder at det meste af de ansattes tid i FS går på at 'granske' ansøgninger og rapporter, bl.a. via "compliance audits". Alle CSOer skal betale egetbidrag på 10%, også FS.

De har vanskeligt ved at få anvendt Syd midler. Der er simpelthen for få der søger. Er derfor ved at lave et studie der kan analysere hvorfor. Mener det kan have noget med øgede krav til CSOerne at gøre samt eget bidraget.

Diskussionspunkter:

- Forandring i foreningskultur - Mange organisationer er ved at "blive gamle" og der er ikke tilstrækkelig iltning. De unge organiserer sig på en ny måde. De gider ikke de traditionelle foreninger med bestyrelser, møder etc. Vores udfordring bliver at koble os til de nye mere uformelle grupperinger. At 'connecte' med dem og forholde os aktivt til deres anvendelse af nye medier.
- Udfordring med at have en politisk rolle, når medlemsbasen er så bred og miljøet er så afhængige af SIDA. Overvejer at øge indtægter dels via 'skræddersyede kurser', dels ved at udnytte landerfaringer i Syd til at kunne søge fonde.

- Added value - Udfordring at dokumentere merværdi i Nord. Vi ser ofte at den ikke er til stede og så må vi sige nej til ansøgninger. Vi bør fokusere mere på merværdi, når vi støtter med skatte kroner.
Lige nu har Sverige en udviklingsminister, der ikke mener at der skal være statslig bistand og at CS bør finansiere Syd via egen fundraising.
- Forslag om at afholde et nordisk møde, evt. lave et nordisk netværk af FS, Bistandstorget og PR (KEPA i Finland blev også nævnt).
Her kunne diskuteres erfaringer vedr. CS (ændrede) rolle i Nord og Syd, hvorfor er det vigtigt med samarbejde mellem civilsamfund i Nord og i Syd – og hvad får Syd og Nord ud af støtten? - har CS i Syd brug for Nord? Hvad er det CS kan bidrage med i forhold til rettigheder og opbygning af demokrati fra neden, som stat til stat bistanden ikke kan?
Værtskab for netværket kunne gå på skift mellem landene.

Framtidsjorden (programorganisation) og Latinamerikagrupperne

Latinamerikagrupperne (gik i 2005 fra rammestatus til programorganisation) Begge organisationer ligger i Solidaritetshuset, der rummer ca. 10 CSO'er.

Møde med Maria Palselius fra Fremtidsjorden og David fra Latinamerikagrupperne:

- Vi har været dårlige til at forsvare at bistand skal gå til folkelige 'rørelser'.
- Vi har for meget forsvaret os med at vi er effektive og laver kvalitet. Ikke om hvad der er CS's eksistensberettigelse.
- Tendens til at de små CSOer ser FS som en myndighed.
- Vi oplever højere krav fra FS / SIDA.
- Vi forsøger som medlem at gå ind og påvirke FS til at påvirke deres måde at argumentere på.

Svalerne (programorganisation)

Møde med Klas Hansson, generalsekretær. Svalerne i Sverige startede i 50erne med inspiration fra Emmaus bevægelsen og Abbed Pierres ideer om hjælp til selvhjælp. Hensigten var at medvirke til bekæmpelse af fattigdommen i Europa, som var opstået i kølvandet på 2. Verdenskrig. I løbet af 80'erne løb Svalerne ind i nedgangsperiode med vigende aktivitetsniveau og medlemstal. Gennem ansættelse af nyt personale og restrukturering af organisationen fik den nyt liv og er i dag en aktiv og kendt programorganisation med 5-6 fast ansatte.

Svalerne definerer deres virke som hjælp til selvhjælp, hvor målgrupperne kvinder og børn har ansvar for deres egen udvikling. IGA aktiviteter opfattes som et "støtteben" til empowerment processen og er lagt ind i en rettighedsramme – retten til arbejde og retten til indkomst. For Svalerne er et program defineret ved en samlet overordnet strategi, som forsøger at styrke spredningskraften, synergi mellem komponenter, maksimalt udnyttelse af ressourcerne, holdbarhed og fokus på opfølgning og måling af resultater. Udover aktiviteterne i syd lægger svalerne stor vægt på information, oplysning, medlemsrekruttering, praktikantordninger og fundraising i Sverige. Det sidste bl.a. for at opfylde kravet om 10 % egenfinansiering, som bliver betragtet som en god måde at blive holdt til ilden på samt til styrkelse af den folkelige forankring. Men det blev påpeget, at det

er svært at konkurrere med de store kendte organisationer som for eksempel Amnesty International, Greenpeace og Plan International.

Svalerne gør begrænset brug af Forum Syds kursustilbud, idet eksempelvis Projekt Management og Evaluation (PME) kurserne ikke tilfredsstiller Svalernes behov og kontekst som programorganisation. De fleste af de eksisterende kursustilbud henvender sig overvejende til mindre organisationer. Svalerne gør dog brug af Forum Syds forskellige former for workshops.

Civilsamfundsorganisationerne i Sverige er under et stigende politisk pres, idet den nuværende bistandsminister fra Moderaterne ønsker at afskaffe de statslige tilskud til de civile bistandsorganisationer, som i øvrigt alle uanset størrelse skal levere en 10 % egenfinansiering. Ministerens kritik synes at være begrundet i en påstået mangel på effektivitet og god administrative praksis blandt de svenske ngo'er. Klas afviste at denne begrundelse skulle være reel, men at der snarere var tale om en slags symbolpolitik, idet bistandsmidlerne til de svenske Ngo'er er de mest kontrollerede og reviderede skattepenge i Sverige. Der er dog stadig også et betydeligt flertal bag bistanden i den svenske befolkning.

Shia (en af de 15 rammeorganisationer)

Møde med Maria Lagus, relativ ny i jobbet som sekretariatschef. Organisationen er 30 år gammel og er paraply for 29 lokale handicaporganisationer. Deres strategi er rettighedsbaseret og omfatter programmer i 7 lande: Bolivia, Nicaragua, Tanzania, Ruwanda, Nepal, Sri Lanka og Bosnien. Shia har 8 personer ansat i Stockholm og 12 i samarbejdslandene. Shia har en aftale med SIDA i 2 år (29 mio. SKK) og vurderes løbende især på deres økonomiske styringssystemer. De arbejder som alle andre CSO'er i Sverige, der modtager penge fra SIDA, under den svenske civilsamfundsstrategi. Shias strategi er at opbygge stærke medlemsorganisationer i samarbejdslandene ud fra en rettighedsbaseret strategi. Maria udtrykte tilfredshed med Forum Syds kursustilbud, som passede til Shias behov.

Konklusion

Trods et spinkelt empirisk materiale vover vi alligevel at konkludere på de punkter vi havde sat os for at undersøge. Generelt holder Andreas Dolks pessimistiske forudsigelser om det svenske CSO bistandsmiljø. Men der er også mere til historien: mangfoldigheden af CSO'er, der arbejder med bistand er stadig stor trods de ændrede betingelserne. Og den svenske befolkning bakker stadig massivt op om bistandspolitikken, trods en minister for området, der er imod støtte gennem svenske CSO'er.

Der er et stigende krav til effektivisering og professionalisering, forstået som fastansat personale med blandt andet regnskabskyndighed og projektstyring efter mål og resultater. Det har sammen med et krav om en 10 % egenfinansiering for alle, store som små CSO'er, resulteret i flere netværksdannelser med fælles administration. Det har måske også resulteret i at Forum Syd, som administrerer tilskudspuljen fra SIDA, år efter år har overskydende midler fra bevillingen; der er ganske enkelt for få der søger. Meget ulig vores situation i Danmark. Men kravene om egenfinansiering har også haft den effekt for nogle af de svenske NGO'er at de har skærpet deres advocacy og politiske engagement i Nord i

forbindelse med deres fundraising aktiviteter. Ingen ville bekræfte tesen om at situationen har øget polariseringen mellem store og små NGO. Det har heller ikke reduceret antallet af NGO'er, så mangfoldigheden er stadig stor.

Dog er der en tendens til medlemsflugt og en 'forgubning' af området. En selvforstærkende proces, hvor de unge ikke føler det tiltrækkende at være i foreninger med en struktur som for dem er rigid.

Udfordringerne i Sverige afviger både fra vores erfaringer og praksis i Danmark, men er også på mange områder samstemmende. Der blev derfor fra Forum Syd udtrykt et klart ønske om at 'lure' vores struktur og mandat af i Projektrådgivningen. Ikke mindst PR's effektivitet (mandetimer) i håndteringen af bevilling og rådgivning. FS var også optaget af PR, som medlemmernes organisation, og den delikate balance PR ofte må praktisere som forsvarer for medlemmerne overfor Danida.

Der var også et behov, mente de, om at udveksle erfaringer i et Nordisk netværk om CS's ændrede rolle i nord og syd, vores tillægs værdi, og hvorfor Syd CSO'erne fortsat skal samarbejde med os?

25. november 2011/FT